

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Dnr: Ju2021/00971

Sveriges Radios yttrande över betänkandet SOU 2021:25
Struktur för ökad motståndskraft

Stockholm den 10 juni 2021

Cilla Benkö
verkställande direktör

105 10 Stockholm
Besök: Oxenstiernsgatan 20
Tel: 08-784 50 00
Fax: 08-784 15 00

Org.nr: 556419-3232
Styrelsens säte: Stockholm

Sammanfattning

- Sveriges Radio AB (Sveriges Radio) har inga synpunkter på hur statliga myndigheter i det civila försvaret struktureras.
- På ett flertal ställen i utredningen nämns att sektorerna måste utveckla en strukturerad samverkan, knyta till sig aktörer med verksamhet inom sektorn och verka för samordning inom hela samhällssektorn. Sveriges Radios unika position innebär att det kan förekomma och kan komma att utvecklas andra områden än de som Sveriges Radio lyft där samverkan mellan bolaget och sektorn kan vara av vikt för Sveriges beredskap.
- Sveriges Radio vill betona att all form av samarbete oavsett om det exempelvis rör distributionsfrågor eller informationsspridning i förhållande till påverkanskampanjer måste ske på ett öppet och transparent sätt. Sveriges Radio förutsätter att eventuellt framtida samarbeten med myndigheter eller andra aktörer inom beredskapsområdet sker på ett sådant sätt att det inte riskerar påverka Sveriges Radios oberoende eller trovärdighet.
- Sveriges Radio är inte en del av sektorn Elektroniska kommunikationer och post, men med hänsyn till Sveriges Radios förhållande till Teracom Group AB:s (Teracom) marknät (FM-nätet) och de summor Sveriges Radio årligen erlägger till Teracom måste Sveriges Radio anses vara en aktör som påverkar och påverkas av sektorn och berörd av det samarbete som utredningen förespråkar inom sektorn.
- Utredningen slår fast att SOS Alarm Sverige AB (SOS Alarm) har en del i uppgiften Viktigt meddelande till allmänheten (VMA). Sveriges Radio nämns inte i sammanhanget vilket är anmärkningsvärt. Bolagets särställning och oberoende innebär självklart att Sveriges Radio inte ingår i sektorn Elektroniska kommunikationer och post. I de delar av sektorns arbete som rör VMA ser dock Sveriges Radio ett behov av samverkan med berörda myndigheter och organisationer.

Inledning

Sveriges Radio har inbjudits att lämna synpunkter på rubricerat betänkande. Sveriges Radio kommer enbart att yttra sig över de delar som rör företagets verksamhet eller som på annat sätt berör frågor av mer principiell karaktär.

En ny struktur för statliga myndigheter

Utredningen föreslår en ny struktur för statliga myndigheters beredskapsorganisation. Sveriges Radio har inga synpunkter på hur statliga myndigheter organiseras. Sveriges Radio är ett privat aktiebolag och ingen statlig myndighet.

Samarbete med övriga berörda aktörer inom de olika områdena

Sveriges Radio spelar en central roll i landets förmåga att hantera fredstida kriser och situationer av höjd beredskap. Likaså spelar Sveriges Radio en viktig roll i allmänhetens förmåga att hantera olika typer av påverkanskampanjer och desinformation. Sveriges Radios oberoende och opartiska journalistik ger grunden för företagets förtroende och relation till publiken.

Sveriges Radio har Sveriges beredskapsuppdrag att informera allmänheten i händelse av kris eller krig. Att Sveriges Radios marknäsändningar ska nå 99,8 procent av befolkningen samt bygger på ett system som är driftsäkert och tål stora påfrestningar är också grundläggande. Sveriges Radios system för att sända i FM har också den avgörande fördelen att sändningarna kan tas emot med enklare utrustning även om elnätet slås ut, ytterst en batteridrivna FM-mottagare. Inget annat medieföretag i Sverige har förmågan att på detta sätt nå ut med såväl VMA som annan samhällsviktig information. Det kan vara helt avgörande i en kris- eller krigssituation. Sveriges Radio är det enda medieföretaget som absolut inte får tystna. Det är via Sveriges Radio medborgarna ska kunna få information, även om allt annat i samhället i händelse av kris eller inte längre fungerar.

Sveriges Radio finns stationerade på ett femtiotal platser runt om i landet vilket gör att P4, som har den unika rollen som landets beredskapskanal och därmed en viktig uppgift inom den civila delen av totalförsvaret, kan fortsätta att informera om händelser i samband med att ett Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) skickas ut oavsett var i landet händelsen inträffar.

Det påpekas på ett flertal tillfällen i utredningen att det är viktigt att de berörda myndigheterna samverkar med andra aktörer till exempel näringslivet eller statliga bolag, inom det behandlade området. Trots Sveriges Radios unika position noterar Sveriges Radio med viss förvåning att bolaget, trots sin centrala roll, inte nämns i utredningen. Det finns därför ett behov att klargöra Sveriges Radios uppgift inom vissa av områdena som berörs i utredningen.

Sveriges Radios särställning och oberoende innebär att det kan förekomma och kan komma att utvecklas andra områden än de som Sveriges Radio lyft där samverkan mellan bolaget och sektorn kan vara av vikt för Sveriges beredskap. Medieberedskapen är komplex och inbegriper ett flertal myndigheter. Det är viktigt att det från myndigheternas sida finns en sammanhållen plan för utvecklingen inom området.

Sveriges Radio vill dock betona att all form av samarbete oavsett om det exempelvis rör distributionsfrågor eller informationsspridning i förhållande till påverkanskampanjer måste ske på ett öppet och transparent sätt. Sveriges Radio förutsätter att eventuellt framtida samarbeten med myndigheter eller andra aktörer inom beredskapsområdet sker på ett sådant sätt att det inte riskerar påverka Sveriges Radios oberoende eller trovärdighet.

Punkt 7.5.2 Elektroniska kommunikationer och post

Utredningen slår fast att verksamheten inom området i huvudsak bedrivs av privata aktörer, men även att det statliga bolaget Teracom har en viktig roll. Många myndigheter nyttjar Teracoms infrastruktur och tjänster för att få en säker och robust kommunikation för sin samhällsviktiga verksamhet. Av den anledningen konstaterar utredningen att Teracom behöver ha en nära samverkan med myndigheterna i beredskapssektorn och att Teracom, tillsammans med andra relevanta aktörer, kan finna lämpliga former för samarbete.

Sveriges Radio är enligt § 1 Sändningstillståndet ålagt att nå minst 99,8 procent av den bofasta befolkningen med radions marknätsändningar. FM-nätet ägs av Teracom. Genom sitt

affärsförhållande med Teracom säkerställer och kravställer Sveriges Radio upprätthållandet och moderniseringen av Teracoms marknät.

Sveriges Radio är inte en del av ovanstående område. Med hänsyn till Sveriges Radios förhållande till Teracoms marknät och de summor Sveriges Radio årligen erlägger till Teracom måste dock Sveriges Radio anses vara en aktör som påverkar och påverkas av sektorn Elektroniska kommunikationer och post och i högsta grad berörd av det samarbete som utredningen förespråkar.¹

Punkt 7.5.9 Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen

Viktigt meddelande till allmänheten

Sveriges Radio noterar att utredningen slår fast att SOS Alarm har en del i uppgiften VMA men nämner inte Sveriges Radio i det sammanhanget vilket är anmärkningsvärt. Sveriges Radios operativa beredskapsuppdrag (som bland annat slås fast i § 21 - § 24 i Sändningstillståndet) är att sända meddelanden med efterföljande information som är av vikt för allmänheten. VMA är kärnan i Sveriges Radios beredskapsuppdrag, och Sveriges Radio har den avgörande rollen i hela VMA-kedjan. Sändningsledningen vid Trafikredaktionen utgör, till skillnad mot SOS Alarm, navet i VMA-hanteringen och är bemannad dygnet runt årets alla dagar för att kunna ta emot, sända och vidarebefordra VMA.

En förutsättning för att allmänheten ska lita på den information som förmedlas via VMA är ett upparbetat förtroende för den aktör som sänder VMA. Högt förtroende är ett av skälen till att det finns en vana hos befolkningen att vända sig till Sveriges Radio i ansträngda situationer i samhället. Utredningen föreslår att SOS Alarm bör delta i beredskapssektorns arbete även om bolaget inte formellt ingår i den. Sveriges Radios särställning och oberoende innebär självklart att bolaget inte ingår i sektorn. I de delar av sektorns arbete som rör VMA ser dock Sveriges Radio ett behov av samverkan med berörda myndigheter och aktörer.

¹ Kostnaderna för Sveriges Radios marknätstilldelning under 2020 uppgick till ca en kvarts miljard kronor. SR:s Public service-redovisning 2020, sid 202-203